

Šárka Hálečková: Jan Křtitel Vaňhal – mešní tvorba, ÚHV FF UK, Praha 2012, 90 stran textu, 38+67 stran příloh

U vědomí obecně uznávaného postavení Jana Křtitele Vaňhala coby významného představitele tzv. vídeňského klasicismu, není dost dobře možné vyvarovat se obvyklému konstatování, že dílo tohoto českého skladatele je dosud jen velmi nedostatečně zpracováno a prozkoumáno. Z toho důvodu se také Vaňhal stal od roku 2009 jedním z profilových témat Semináře hudby 17. a 18. století ÚHV FF UK a předkládaná práce je již třetím a celkově nejrozsáhlejším příspěvkem k této problematice.

Šárka Hálečková se uvolila podniknout sondu do snad nejkomplikovanější oblasti Vaňhalova díla, a sice mešní tvorby, kterou se rozhodla zkoumat na čtyřech pečlivě vybraných kompozicích (Dle Weinmannova tematického katalogu mše G2, A2, C7 a Mši Es dur, jež Weinmannem evidovaná není). Kritérii výběru byla jednak dostupnost pramenů, ale zároveň jejich stáří, úplnost a unikátnost – ve výběru tak vhodně figurují jak kompozice rozšířené, tak unikátní, autorsky nejisté i jedno dílo vydané v novodobé edici. Tento dostatečně heterogenní vzorek byl prvním předpokladem k zvládnutí hlavního cíle, tedy získání nových relevantních poznatků o Vaňhalově mešní tvorbě

Vlastní práci strukturovala autorka obvyklým způsobem. Po úvodním vymezení tématu se krátce věnuje skladatelovu životu na základě dosavadní literatury, zejména pečlivé studie S. V. Klímy. Následuje shrnutí stavu bádání o Vaňhalově mešní tvorbě, samostatná podkapitola je přitom věnována tematickým katalogům, zejména Weinmannovu. V druhé kapitole se autorka věnuje problematice pramenné základny, výběru pramenů pro práci a jejich pečlivému popisu. Je potěšitelné, že popis nezůstává jen u konstatování faktů, ale autorka výsledky pozorování dává do dalších souvislostí a interpretuje (např. z hlediska pravděpodobnosti původu opisů, datace, možných filiačních vztahů, rozšíření atp.). Velmi cenný je potom soupis českých mešních pramenů evidovaných v ČMH, SHK anebo RISMu a strukturovaný z hlediska konkordancí k Weinmannovu tematickému katalogu (s. 21).

Hlavní část práce, třetí kapitola, zahrnující více než 30 stran práce (!), obsahuje analýzy vybraných kompozic. Předchází jim stručné vymezení terminologického aparátu a úvod se základní charakterizací kompozic – vesměs koncertantních skladeb tzv. číslového (kantátového) typu kombinujících dobově obvyklé formy a techniky. Vlastní analýzy sledují nejdříve hlavní formální rysy, obecné zvyklosti ve zhudebňování daného textu, po nichž následuje porovnání všech čtyř mší. Výsledky jsou rovněž prezentovány formou přehledných tabulek. Tímto způsobem jsou pojednány všechny části mešního ordinária, speciální pozornost je potom v poslední podkapitole věnována formě árie. Autorka přesvědčivě dokazuje, že ve zkoumaných kompozicích Vaňhal pracuje s modelem trojdílné árie, tedy odlišnou formou, než většinou uplatňovali jeho současníci (forma dvoudílná), ale než také sám Vaňhal použil ve svém *Stabat Mater*. Také melodika a zapojení koncertantního nástroje vykazuje v těchto áriích velmi shodné rysy, což mj. poskytuje další argumenty pro přijetí Vaňhalova autorství u zkoumané mše Es dur. (Skutečnost, že kompozice není podchycena ve Weinmannově katalogu je prakticky bezvýznamná, připsání Mozartovi je, jak sama autorka píše (s. 20) mnohem mladšího data a nepotvrzené). Zejména v této podrobnější analytické

kapitole by jistě bylo možné věnovat se zevrubněji otázkám melodie či harmonického vyjadřování, avšak vzhledem k hlavnímu cíli práce a jejímu celkovému rozsahu to rozhodně nebylo nutné. Závěrečnou část tvoří ediční poznámky k spartacím analyzovaných tří árií.

V celkovém shrnutí dospívá Šárka Hálečková k předpokládanému zjištění, že Vaňhalova mešní tvorba se v mnoha aspektech neliší od dobových zvyklostí vídeňských autorů, jak je pospal Bruce McIntyre. Kromě naznačeného tvarování árií si však autorka všímá také rozmanitějšího postavení (funkcí) violového hlasu a jisté větší invence (resp. menší uniformity) ve způsobu zpracování textu Creda. Autorka také správně poukazuje na nutnost studia většího vzorku pramenů a specializovaných srovnávacích analýz, které by zde dosažené výsledky dále zpřesnily a prohloubily. – Jakkoliv můžeme v práci pozorovat drobné nedostatky formulační nebo poslední opomenuté překlepy apod., celková úroveň textu je velmi vysoká. Již v současné podobě představuje velmi kvalitní badatelský výkon a cenný základ pro jakékoliv další bádání o mších J. K. Vaňhala, který takřka volá po doplnění o několik kapitol a následné publikování.

Práci plně doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

V Praze, 6. 9. 2012

Mgr. Marc Niubo, Ph. D.